

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/93/2018
Identifikačné číslo spisu:	5114216953
Dátum vydania rozhodnutia:	19.08.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Oľga Trnková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:5114216953.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ M. I., bývajúcej v Ž., A. XXXX/XX, 2/ Z. E., bývajúcej v Ž., I. XXXX/XX, 3/ T. O. E., bývajúceho v P. L. XXX, 4/ T. E., bývajúceho v Ž., K. XXXX/XX, 5/ P. E., bývajúceho v Ž., I. XXXX/XX, 6/ Z. P. E., bývajúceho v Ž., C. XXXX/XX, zastúpených Advokátskou kanceláriou STEHURA & partners, s. r. o., so sídlom v Čadci, Fraňa Kráľa 2080, proti žalovaným 1/ M. K., bývajúcej v C. G. M., P. R. XXX, 2/ Z. O., bývajúceho v C. G. M., P. R. XXXX, 3/ V. T. O., bývajúcej v C. G. M., P. R. XXXX, zastúpeným Advokátskou kanceláriou JUDr. Milan Chovanec, s. r. o., so sídlom v Žiline, Vojtecha Tvrdeho 17, o určenie vlastníckeho práva, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 14 C 149/2014, o dovolaní žalovaných proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 28. novembra 2017 sp. zn. 5 Co 251/2017, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline z 28. novembra 2017 sp. zn. 5 Co 251/2017 a rozsudok Okresného súdu Žilina z 11. mája 2017 č. k. 14 C 149/2014 - 213 v spojení s uznesením Okresného súdu Žilina z 24. januára 2018 č. k. 14 C 149/2014 - 281 z r u š u j e a vec vracia Okresnému súde Žilina na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1/ Okresný súd v Žiline rozsudkom z 11. mája 2017 č. k. 14C 149/2014 - 213 určil, že žalobkyňa 1/ je podielovou spoluvlastníčkou nehnuteľností vedených na Okresnom úrade C. G. M., katastrálny odbor, kat. územie C. G. M. na LV č. XXXX ako parcela CKN XXXX/X, zastavané plochy a nádvorja vo výmere 739 m² v podiele 136/739 a na LV č. XXXX ako parcela CKN XXXX/XX, zastavané plochy a nádvorja vo výmere 1 083 m² v podiele 163/2166. Určil, že do dedičstva po neb. T. E., zomr. XX. M. XXXX, naposledy bytom I. XXXX/XX, Ž., patrí podiel 139/739 nehnuteľnosti, ktorá je vedená na Okresnom úrade C. G. M., katastrálny odbor, kat. územie C. G. M. na LV č. XXXX ako parcela CK N XXXX/X, zastavané plochy a nádvorja vo výmere 739 m² a podiel 163/2166 nehnuteľnosti, ktorá je vedená na Okresnom úrade C. G. M., katastrálny odbor, kat. územie C. G. M. na LV č. XXXX ako parcela KNC XXXX/XX, zastavané plochy a nádvorja vo výmere 1 083 m². Žalovaným 1/ až 3/ uložil povinnosť spoločne a nerozdielne nahradiť žalobcom 1/ až 6/ trovy konania v plnom rozsahu. Uviedol, že žalobcovia žalobu odôvodnili skutočnosťou, že žalovaná 1/ si na Notárskom úrade v Kysuckom

Novom Meste vo forme notárskej zápisnice č. N 39097, Nz 95/98 z 18.marca 1998 osvedčila vlastnícke právo k časti pozemkom, ktoré sú zapísané v pozemkovej knihe kat. územie C. G.É. M. vo vložke č. XXX ako pkn. p. č. XXXX/X a vo vložke č. XXX ako pkn. p. č. XXXX/X, ktoré sú podľa geometrického plánu č. 17705789 - 155/97 z 25. augusta 1997 z časti totožné s parcelou CKN XXXX/X, zastavané plochy a nádvoria vo výmere 739 m², zapísanou na LV č. XXXX, kat. územie C. G. M.. Týmto geometrickým plánom bolo do novovytvorenej parcely CKN XXXX/X, zastavané plochy a nádvoria vo výmere 739 m² odobratých z pkn. p. č. XXXX/X spolu 136 m² a z pkn. p. č. XXXX/X spolu 136 m². Žalovaní 2/, 3/ si na Notárskom úrade v Kysuckom Novom Meste vo forme notárskej zápisnice pod č. N 191/96, Nz 21/97 z 10. februára 1997 osvedčili vlastnícke právo k časti pozemkom, ktoré sú zapísané v pozemkovej knihe, kat. územie C. G. M. vo vložke č. XXX ako pkn. p. č. XXXX/X a vo vložke XXX ako pkn. p. č. XXXX/X, ktoré sú podľa geometrického plánu č. 31562388 . 134/96 z 15. mája 1996 z časti totožné s parcelou CKN XXXX/XX, zastavané plochy a nádvoria vo výmere 1 083 m², zapísanou na LV č. XXXX, kat. územie C. G. M.. Týmto geometrickým plánom bolo do novovytvorenej parcely CKN XXXX/XX, zastavané plochy a nádvoria odobratých z pkn. p. č. spolu 96 m² a z pkn. p. č. XXXX/X spolu 67 m². Žalobkyňa a právny predchodca žalobcov 2/ až 6/ boli spoluvlastníkmi nehnuteľností zapísaných v pozemkovej knihe, kat. územie C. G. M. vo vložke č. XXX ako mpč. XXXX/X a vo vložke XXX ako mpč. XXXX/X, každý v podiele 1. Svoje spoluvlastnícke podiely nescudzili, vyhlásenia žalovaných na notárskom úrade sú podľa nich nepravdivé, lebo vedeli, že nenadobudli vlastnícke právo k predmetným pozemkom. Nemohli nadobudnúť vlastnícke právo ani vydržaním, pretože neboli dobromyseľní a nemajú žiadny právny titul, na základe ktorého by mohlo dôjsť k vydržaniu. V dedičskom konaní po por. T. E. nebol podiel predmetných nehnuteľností prejednaný. Žalovaní si vyhlásením o vydržaní osvedčili vlastnícke právo k pôvodným pozemnoknižným parcelám, pričom až následne GP boli tieto včlenené a vytvorené z nich nové CKN parcela č. XXXX/X a XXXX/XX. Teda jediný možný spôsob je určenie spoluvlastníckeho podielu určeného pomerom spoluvlastníckeho podielu a naň pripadajúcej výmery oproti celkovej výmere pozemku. Keďže parcela č. XXXX/X má výmeru 739 m² a z pozemnoknižnej parcely XXXX/X do tejto parcely bolo včlenených 136 m², tiež z pozemnoknižnej parcely XXXX/X bolo včlenených tiež 136 m², spolu bolo včlenených do tejto parcely XXXX/X 272 m², to znamená, že celkový podiel, ktorý unikol z vlastníctva žalobcov je 272/739, s poukazom na podielové spoluvlastníctvo žalobkyne a právneho predchodcu ostatných žalobcov v rovnakom podiele 1, je možné dospieť k tomu, že žalobkyňa je vlastníčkou podielu 136/739 a do dedičstva po právnom predchodcovi ostatných žalobcov patrí rovnaký podiel, a to 136/739. Rovnako vo vzťahu k ostatnej parcele XXXX/XX vo výmere 1 083 m² z pozemnoknižnej parcely XXXX/X ušlo 96 m² a z parcely XXXX/X bolo včlenených 67 m², čo spolu vychádza 163 m², čiže spoločný podiel žalobcov je 163/1 083 a prepočtom na podiel 1 pôvodných vlastníkov podiel 163/2166. Mal v konaní GP č. 17705789-155/97 preukázané, že v časti diel 6 z parcely XXXX/X vo výmere 136 m² , diel 7 z parcely XXXX/X vo výmere 136 m² bola vytvorená - novovytvorená parcela KNC č. XXXX/XX, k. ú. C. G. M., ako súčasťou notárskej zápisnice č. N 390/97 z 18. marca 1998. Podľa údajov LV č. XXXX, k. ú. C. G. M. ako vlastníčka KNC p. č. XXXX/X vo výmere 739 m², zastavané plochy a nádvoria a p. č. XXXX/XX vo výmere 198 m², zastavané plochy a nádvoria so stavbou na parcele č. XXXX/X evidované na LV č. XXXX je vedená žalovaná 1/ v podiele 1/1 na základe osvedčenia o vl. práve - Nz 95/98 s evidenciou držby od 18. marca 1998. Ďalej mal preukázané, že z PK p. č. XXXX/X vedenej v PK vl. XXX a p. č. XXXX/X parcela KN XXXX/XX bola vytvorená aj z dielu pôvodnej PK parcely XXXX/X vo výmere 96 m² a z dielu pôvodnej PK parcely XXXX/X vo výmere 67 m² v PK vl. XXX v spojení s GP č. 31562388 - 134/96 z 8. mája 1996, tvoriacom súčasť zápisnice N 191/96 novovytvorený pozemok KNC parc. č. XXXX/XX, k. ú. C. G. M.. Podľa údajov LV č. XXXX, k. ú. C. G. M. ako vlastníci p. č. XXXX/XX vo výmere 1 083 m² zastavané plochy a nádvoria, ako aj vlastní dom č. XXXX postavený na KNC parc. č. XXXX/XX sú žalovaní 2/, 3/ v podiele 1/1, a to na základe osvedčení o vl. práve Nz 21/97 s evidovanou držbou od 10. februára 1997 a na základe kúpnej zmluvy z 13. apríla 1999 č. 1717/98. S poukazom na závery odvolacieho súdu konštatoval, že žalovaní nemohli byť dobromyseľnými držiteľmi pozemkov, ktorý ako vlastníci sú vedení na základe držby, t. j. pozemkov zapísaných na LV č. XXXX, k. ú. C.É. G. M., KNC parcela č. XXXX/X vo výmere 739 m², zastavané plochy a nádvoria a parc. č. XXXX/XX vo výmere 198 m², zastavané plochy a nádvoria na základe osvedčenia o vl. práve Nz 95/98 s evidenciou držby od 18. marca 1998 a žalovaní 2/, 3/ pozemkov vedených na LV č. XXXX, k. ú. C. G. M., parc. č. XXXX/XX vo výmere 1 083 m²,

zastavané plochy a nádvorí na základe osvedčenia o vl. práve Nz 21/97 s evidovanou držbou od 10. februára 1997 a na základe kúpnej zmluvy č. v. 1717/98 z 13. apríla 1999. Ich dobromyseľnosť nemohla vychádzať z toho, že pozemky kúpili, pretože tieto v kúpnej zmluve neboli nikdy evidované a mohli ich užívať nanajvýš ako nájomníci. Žalovaným bez aplikácie záverov rozhodnutia NS SR sp. zn. 6 Cdo 47/2012 chýba akýkoľvek, aj domnelý titul pre dobromyseľnosť o vlastníckom práve. Dôvody odvolacieho súdu o skúmaní podmienok pre vydanie osvedčenia vylučujú možnosť aplikácie tohto rozhodnutia, teda odvodzovanie dobromyseľnosti od osvedčenia o vydržaní. Ďalej sa zaoberal tým, či začlenením časti pozemkov žalobcov do inej novovytvorenej parcely im vzniklo spoluvlastnícke právo. Dospel k záveru, že ak bol určitý pozemok, zobrazený v evidencii nehnuteľností ako jedna parcela s viditeľnými hranicami užívania v teréne a tento bol vytvorený jeho užívateľom (osobou vedenou ako vlastník) z viacerých iných parciel, vznikol tým nový pozemok, teda vymedzená časť zemského povrchu. Ak sa dodatočne zistí, že pozemok bol vytvorený aj z časti inej parcely pozemku, ku ktorému nemal užívateľ vlastnícke právo a nebol alebo nestal sa jeho vlastníkom z iného dôvodu, tak v rozsahu výmery časti pozemku iného vlastníka k celému pozemku, je pôvodný vlastník spoluvlastníkom novovytvoreného pozemku. Pre takýto prípad nemožno použiť ust. o spracovaní, lebo vzniká nová vec, iná ako predchádzajúca vec, pričom pozemok vytvorením novej hranice nevzniká, len sa identifikuje. Preto ak sa takýto pozemok skladá z viacerých pôvodných parciel pôvodných vlastníkov, vzniká k novovytvorenému pozemku spoluvlastníctvo. Vytvorením novej hranice a evidencie totiž nezaniká vlastnícke právo pôvodných vlastníkov. Preto podľa názoru súdu nie je potrebné domáhať sa vyčlenenia pôvodnej časti pozemku z novovytvoreného pozemku, pretože scelením pôvodných parciel môže byť k nemu sťažený, či znemožnený prístup. Môže byť zastavaný, ináč upravený a pod. , teda práve prípadným vyporiadaním podielového spoluvlastníctva k novovytvorenej parcele je možné realizovať aj práva vlastníka, a to vyčlenením zodpovedajúcej časti parcely, prípadne vyporiadaním za náhradu a pod. Preto ak určitá osoba vytvorila hranice jedného pozemku zobrazeného ako jedna parcela spojením viacerých pozemkov, či už získaných prevodom alebo prechodom práv, pričom neskôr vyjde najavo , že niektorá pôvodná parcela nebola vlastníctvom danej osoby, vzniká spojením pôvodných parciel spoluvlastníctvo k novému pozemku. Z vykonaného dokazovania zistil, že novovytvorená parcela KNC č. XXXX/X vo výmere 739 m2 zastavané plochy a nádvorí, k. ú. C. G. M., bola vytvorená okrem iného aj z dielu 6 parcely č. XXXX/X vo výmere 136 m2 a z dielu 7 z pôvodnej parcely č. XXXX/X vo výmere 136 m2, ktorá bola vo vlastníctve žalobkyne 1/, vedenej v pkn. vložke č. XXX, k. ú. C. G. M. vytvorená GP č. 17705789-155/97. Túto skutočnosť tvrdila žalovaná v osvedčení a súčasne bola potvrdená aj znaleckým posudkom č. 5/2016. Ďalej zistil, že KNC parcela č. XXXX/XX vo výmere 1 083 m2, zastavané plochy a nádvorí bola vytvorená z pôvodnej pkn. p. č. XXXX/X vedenej v pkn. vl. XXX a pkn. parc. č. XXXX/X vedenej v pkn. vl. č. XXX, k. ú. C.É. G. M., a to z dielu č. 10 pôvodnej pkn. p. č. XXXX/X vo výmere 96 m2 a z dielu č. 11 pôvodnej pkn. p. č. XXXX/X vo výmere 67 m2 v pkn. vl. XXX v spojení s GP č. 31562388 - 134/96 z 8. mája 1996, čo tvrdili žalovaní 2/, 3/ v osvedčení vydanom notárom a potvrdila znalkyňa v znaleckom posudku č. 5/2016. Mal preukázaný aj naliehavý právny záujem na požadovanom určení, pretože bez rozhodnutia súdu nebolo možné určiť spoluvlastnícky podiel žalobcov k nehnuteľnosti a napraviť nesprávny zápis v evidencii nehnuteľností, teda zápis na LV. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 , 2 CSP.

2/ Krajský súd v Žiline na odvolanie žalovaných rozsudkom z 28. novembra 2017 sp. zn. 5 Co 251/2017 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil, žalobcom 1/ až 3/ priznal náhradu trov odvolacieho konania, o výške ktorej rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnom rozhodnutí. Dospel k záveru, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti potrebné pre posúdenie veci, vykonal dokazovanie, ktoré vyhodnotil v súlade s § 191 a nasl. CSP a dospel k skutkovým a právnym záverom, s ktorými sa v plnom rozsahu stotožnil. Rozhodnutie súdu prvej inštancie zodpovedá zákonným požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutia, na ktoré v podrobnostiach poukázal. Odvolanie nepovažoval za dôvodné. Pre zdôraznenie správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie uviedol, že okresný súd sa dostatočne vysporiadal s otázkou naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, podrobne skúmal otázku vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam, pričom správne dospel k záveru, že u žalovaných nemohlo dôjsť k nadobudnutiu vlastníckeho práva osobitným originálnym spôsobom, t. j. vydržaním, pretože neboli splnené podmienky vyplývajúce z § 134 OZ. Žalovaní nepreukázali oprávnenosť držby, ako aj nadobúdaci titul. Taktiež sa odvolací súd stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, v zmysle ktorého je možné určiť spoluvlastnícke právo k predmetným

nehnuteľnostiam. Z vykonaného dokazovania bolo nesporne preukázané, že pôvodné pkn. parcely boli scelené do novovytvorených parciel KNC a keďže pôvodné pkn. parcely už neexistujú, nie je možné domáhať sa určenia vlastníckeho práva k neexistujúcim parcelám. Pkn. parcely boli spracované do novovzniknutých KNC parciel a z toho dôvodu je možné sa domáhať iba určenia vlastníckeho práva - spoluvlastníckeho práva k existujúcim parcelám. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

3/ Proti tomuto rozsudku krajského súdu podali dovolanie žalovaní, pretože rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Navrhli rozsudok krajského, ako aj okresného súdu zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Poukázali na podstatné skutkové a právne skutočnosti danej veci. Na to, že z vykonaného dokazovania bolo preukázané, že žalovaná 1/ nadobudla vlastnícke právo 18. marca 2008 na základe osvedčenia o vlastníckom práve č. j. N 390/97, NZ 95/98 z 18. marca 1998 - podľa zákona č. 293/1992Zb., na základe ktorého bola zapísaná v katastri nehnuteľností ako vlastník nehnuteľností a žalovaní po dobu 10 rokov od uvedeného zápisu neuplatnili, resp. ani právny predchodca, vlastnícke práva k týmto nehnuteľnostiam. Žalovaní 2/, 3/ vlastnícke právo nadobudli 10. februára 2007 na základe osvedčenia o vlastníckom práve č. j. N 191/96, NZ 21/97 z 10. februára 1997 - podľa zákona č. 293/1992 Zb. o oprávnenej držbe sporných pozemkov, pričom žalobcovia po dobu 10 rokov od uvedeného zápisu neuplatnili, resp. ich právny predchodca, vlastnícke práva k týmto nehnuteľnostiam. Ďalej citovali príslušné ustanovenia zákona č. 293/1992 Zb., poukázali na účel, cieľ tohto zákona a mali za to, že sa stali vlastníkmi sporných nehnuteľností - žalovaná 1/ od 18. marca 2008 a žalovaní 2/, 3/ od 10. februára 2007, pričom zároveň zaniklo vlastnícke právo, resp. spoluvlastnícke právo doterajších spoluvlastníkov. Svoj právny názor opierali o rozsudok Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 19 Co 152/2012 a rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Cdo 47/2012. Pokiaľ odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie, keď sa stotožnil s jeho záverom, že nemohli byť dobromyseľnými držiteľmi pozemkov a vylúčil možnosť aplikácie rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 47/2012, teda odvodzovanie dobromyseľnosti od osvedčenia o vydržaní konštatovaním, že z ich strany neboli splnené podmienky vyplývajúce z § 134 OZ, nevyhnutné k nadobudnutiu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam titulom vydržania, nesprávne právne vec posúdil. Tiež vec nesprávne právne posúdil, pokiaľ sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, v zmysle ktorého je možné určiť spoluvlastnícke právo k nehnuteľnostiam, ktoré nikdy žalobcovia a ani ich právny predchodca nevlastnili, ktorému záveru ani vôbec nerozumeli, keď súd zrejme rozporuje vlastné právne závery, na ktorých stoja napadnuté rozhodnutia. Napokon súd považoval za dostatočne preukázaný naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Dovolacie dôvody videli v tom, že súd vyslovil právny záver v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu vyslovenou v rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 47/2012 z 30. apríla 2013, ktorý je pre posúdenie danej veci zásadným rozhodnutím a ktorú citoval. Výklad odvolacieho súdu považovali za ústavne nesúladný, pretože im neprípustne odňal existujúce vlastnícke právo, ktoré vzniklo uplynutím 10 ročnej lehoty, po ktorú boli v katastri nehnuteľností vedení ako dobromyseľní držiteľia a ich vlastníctvo nik nerozporoval. Odvolací súd nevyhodnotil nečinnosť vlastníka ako jeho vedomosť o ich skutočnom vlastníctve podľa príslušných listoch vlastníctva. So zreteľom na všetky okolnosti sú dobromyseľní, je tu titul, stali sa zo zákona oprávnenými držiteľmi a vlastníctvo vydržali. Teda je daný dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Tiež je podľa nich daný aj dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, lebo došlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu v tom, že súd priznal vlastníctvo bez toho, aby vzniku vlastníctva nasvedčovala právna skutočnosť, a ktorou právny poriadok spája vznik vlastníctva. Súd priznal spoluvlastnícky podiel nie k nehnuteľnosti, ktorá by mala zodpovedať skutočnej pôvodnej nehnuteľnosti, ale ku zlúčenej nehnuteľnosti z množstva ďalších pôvodných nehnuteľností, ku ktorým žalobcovia, či ich právni predchodcovia nikdy nemali žiaden vlastnícky vzťah a ani o ňom netvrdili. Spôsob, akým odvolací súd priamo rozsudkom priznal žalobcom nadobudnutie vlastníckeho práva, náš právny poriadok nepozná, v tomto prípade sa neriadil právom, ale právo sám neprípustným spôsobom vytvoril.

4/ Žalobcovia sa k dovolaniu písomne nevyjadrili.

5/ Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podali v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strany zastúpené v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorých neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru,

že rozsudok odvolacieho a prvostupňového súdu treba zrušiť.

6/ Aj po zmene právnej úpravy dovolacieho konania, ktorú priniesol CSP v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou, treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie naďalej nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu [porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012 (poznámka dovolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom texte uvádza odkaz na „Cdo“, ide o odkaz na rozhodnutie najvyššieho súdu príslušnej spisovej značky)].

7/ Najvyšší súd vo viacerých rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 vyjadril právny názor aktuálny aj v súčasnosti, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní nižších súdov, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 209/2015, 3 Cdo 308/2016, 5 Cdo 255/2014).

8/ Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. Žalobkyňa vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z § 421 CSP.

9/ Žalovaní vyvodzujú prípustnosť dovolania z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. V zmysle § 432 ods. 1 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

10/ V dovolaní žalovaných je primerane vysvetlené, že odvolacím súdom (ako aj súdom prvej inštancie) bola nesprávne riešená otázka nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam na základe osvedčenia o vlastníckom práve podľa zákona č. 293/1992 Zb. o úprave niektorých vlastníckych vzťahov k nehnuteľnostiam (ďalej len „zákon č. 293/1992 Zb.“). Dovolatelia označili tiež rozhodnutie dovolacieho súdu vyjadrujúce právne názory, od ktorých sa odvolací súd - podľa názoru dovolateľov - pri riešení tejto otázky odklonil; uviedli tiež, ako mala byť táto otázka riešená správne. Z dovolania je teda zrejmé, z čoho žalovaní vyvodzujú prípustnosť svojho dovolania (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP).

11/ Dovolací súd uvádza, že v zmysle judikátu R 71/2018 patria do pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421

ods. 1 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II. a IV vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986. Rovnako pod pojem ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nemožno zahrnúť rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky (2 Cdo 56/2017, 6 Cdo 79/2017, 3 Cdo 165/2018, 4 Cdo 7/2018).

12/ Z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a/ CSP je relevantná len právna (nie skutková) otázka. Dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). S prihliadnutím na dovoláciu argumentáciu žalovaných je z hľadiska skutkového významné, že na základe osvedčenia spísaného na Notárskom úrade JUDr. Q. v Kysuckom Novom Meste vo forme notárskej zápisnice č. j. N 390/97, NZ 95/98 18. marca 1998 nadobudla žalovaná 1/ vlastnícke právo k nehnuteľnosti vytvorenej podľa geometrického plánu vyhotoveného spoločnosťou W. č. 17705789 - 155/97 z 25. augusta 1997 ako CKN parc. č. XXXX/X, zastavané plochy a nádvoria vo výmere 739 m² - zapísané na LV XXXX, k. ú. C. G. M.. Z tohto geometrického plánu vyplýva, že z nehnuteľností zapísaných v pk. vl. XXX, parc. č. XXXX/X prešiel do parc. č. XXXX/X, zast. plochy a nádvoria vo výmere 739 m² len podiel vo výmere 136 m² a z parciel č. XXXX/X tiež len podiel vo výmere 136 m². Žalovaní 2/, 3/ na Notárskom úrade JUDr. Q. vo forme notárskej zápisnice č. N 191/96, NZ 21/97 19. februára 1997 nadobudli vl. právo k nehnuteľnosti vytvorenej podľa geometrického plánu vyhotoveného spoločnosťou W. č. 31562388 - 134/96 z 15. mája 1996 ako CKN parc. č. XXXX/XX, zastavané plochy a nádvoria vo výmere 1 083 m² - zapísané na LV XXXX, k. ú. C. G. M.. Z tohto geometrického plánu vyplýva, že z nehnuteľností zapísaných v pk. vložke č. XXX parc. č. XXXX/X prešiel do parc. č. XXXX/XX, zastavané plochy a nádvoria vo výmere 1 083 m² len podiel vo výmere 96 m² a z pk. vložky č. XXXX/X diel vo výmere 67 m². Teda 18. marca 1998 bolo vo forme notárskej zápisnice č. j. N 390/97, NZ 95/98 žalovanej 1/ vydané osvedčenie podľa zákona č. 293/1992 Zb. o oprávnenej držbe sporných pozemkov. Na základe tohto osvedčenia bola žalovaná 1/ zapísaná v katastri nehnuteľností ako vlastníč sporných nehnuteľností a žalobcovia, resp. ich právni predchodcovia po dobu 10 rokov od zápisu vlastnícke právo neuplatnili. Žalovaným 2/, 3/ bolo vo forme notárskej zápisnice č. j. N 191/96, NZ 21/97 vydané osvedčenie podľa zákona č. 293/1992 Zb. o oprávnenej držbe sporných pozemkov. Na základe tohto osvedčenia boli žalovaní 2/, 3/ v katastri nehnuteľností zapísaní ako bezpodieloví spoluvlastníci sporných nehnuteľností. Tiež po dobu 10 rokov od zápisu neuplatnili žalobcovia, resp. ich právni predchodcovia vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam.

13/ Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 293/1992 Zb. v znení do 30. novembra 2000, na základe osvedčenia notára vydaného za podmienok uvedených v tomto zákone sa v evidencii nehnuteľností zapíše za vlastníka nehnuteľnosti osoba uvedená v tomto osvedčení.

14/ Podľa ods. 2 v znení do 30. novembra 2000, ak do 10 rokov odo dňa zápisu do evidencie nehnuteľností podľa odseku 1 neuplatní na súde alebo v konaní i pozemkových úpravách vykonávaných z dôvodu usporiadania vlastníckych a užívacích pomerov vlastnícke právo k nehnuteľnosti takto zapísanej iná osoba, stáva sa zapísaná osoba vlastníkom zapísanej nehnuteľnosti na základe vydržania, to platí aj pre prípad, keď nehnuteľnosť v tejto lehote bola prevezená na inú osobu, než ktorá je uvedená v osvedčení.

15/ Podľa ods. 3 v znení do 30. novembra 2000, po dobu uvedenú v odseku 2 má osoba zapísaná v evidencii nehnuteľností alebo nadobúdateľ zapísanej nehnuteľnosti postavenie oprávneného držiteľa.

16/ Podľa § 134 ods. 1 OZ oprávnený držiteľ sa stáva vlastníkom veci, ak ju má nepretržite v držbe po dobu troch rokov, ak ide o hnutel'nosť, a po dobu 10 rokov, ak ide o nehnuteľnosť.

17/ V rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 47/2012 z 30. apríla 2013, na ktoré poukazujú žalovaní, pričom vyvodzujú prípustnosť svojho dovolania z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, najvyšší súd uviedol, že

účelom zákona č. 293/1992 Zb. účinného od 11. júna 1992, bolo okrem iného upraviť podmienky a postup pri zápise neevidovaných vlastníckych vzťahov k nehnuteľnostiam (§ 1 písm. a/). Cieľom tejto právnej úpravy bolo usporiadanie neevidovaných právnych vzťahov k nehnuteľnostiam v urýchlennom, a pokiaľ možno najmenej formálnom konaní. Tento cieľ bol reakciou na skutočnosť, že vtedajšia evidencia nehnuteľností neodrážala skutočné vlastnícke pomery k nehnuteľnostiam. Postup a podmienky zápisu za vlastníka do evidencie nehnuteľností upravovala druhá časť zákona v § 2 až 9. Citované ustanovenie § 2 ods. 1 zákona č. 293/1992 Zb. umožňovalo, aby na základe notárskeho osvedčenia o držbe (vydaného za podmienok stanovených zákonom) sa v evidencii (v katastri) nehnuteľností zapísal za vlastníka nehnuteľnosti ten, kto bol uvedený v tomto osvedčení. Podľa ods. 2 tohto ustanovenia, ak do desiatich rokov od zápisu neuplatní v konaní na súde alebo v konaní o pozemkových úpravách vlastnícke právo iná osoba, stáva sa zapísaná osoba vlastníkom na základe vydržania. Zároveň v zmysle § 2 ods. 3 uvedeného zákona zapísaná osoba nadobudla postavenie oprávneného držiteľa, a to po dobu desiatich rokov od zápisu, pričom toto ustanovenie odkazovalo na § 129 a nasl. OZ (o držbe a oprávnenej držbe). Novelou vykonanou zákonom č. 393/2000 Z. z. boli s účinnosťou od 1. decembra 2000 zo zákona č. 293/1992 Zb. vypustené ustanovenia § 2 až 9. Právne postavenie osôb zapísaných v katastri za vlastníkov nebolo výslovne novelou dotknuté.

18/ V tomto rozhodnutí najvyšší súd vyslovil právny názor, podľa ktorého: “ustanovenie § 2 ods. 2 zákona č. 293/1992 Zb. bolo vo vzťahu k § 134 OZ špeciálnou úpravou, ktorá umožňovala vydržanie ako originálny spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva za jednoduchších podmienok, než aké stanovovala všeobecná úprava. Vydržanie vlastníckeho práva podľa § 2 ods. 2 vyžadovalo splnenie podmienok, a to, že išlo o osobu zapísanú v katastri nehnuteľností za vlastníka na základe notárskeho osvedčenia o držbe, a že do desiatich rokov od zápisu tejto osoby neuplatnila vlastnícke právo k nehnuteľnosti v konaní na súde alebo v konaní o pozemkových úpravách iná osoba. Zrušenie uvedeného ustanovenia k 30. novembru 2000, t. j. po ôsmich rokoch a šiestich mesiacoch od jeho účinnosti, malo za následok, že u žiadnej osoby zapísanej v katastri nehnuteľností za vlastníka na základe notárskeho osvedčenia o držbe, nemohlo dôjsť k završeniu podmienok vydržania podľa tejto špeciálnej úpravy (pre neuplynutie desaťročnej doby plynúcej odo dňa zápisu za vlastníka). Tým však nebola u takejto osoby dotknutá možnosť vydržania vlastníckeho práva splnením podmienok vydržania vyplývajúcich z § 134 OZ“, ktoré následne špecifikoval. Ďalej uviedol: “Podmienka oprávnenej držby bola u osoby zapísanej v katastri nehnuteľností za vlastníka na základe notárskeho osvedčenia o držbe splnená bez ďalšieho. Vypĺyvala zo zákona ako právny účinok zápisu notárskeho osvedčenia do katastra nehnuteľností. Takáto osoba nadobudla totiž postavenie oprávneného držiteľa, zaručené po dobu desiatich rokov odo dňa zápisu do katastra. Zrušenie ustanovení, na základe ktorých takéto postavenie získala, nemalo na vznik a trvanie práva oprávnenej držby žiaden vplyv“. Ďalej poukázal na koncipovanie oprávnenej držby v právnom poriadku Slovenskej republiky, na základnú intertemporálnu zásadu súkromného práva vyplývajúcu z § 854 OZ, prípadne ďalších, ktorá zakazuje tzv. pravú retroaktivitu, použiteľnú aj pre interpretáciu účinkov zákona č. 393/2000 Z. z., ktorým boli zrušené ustanovenia § 2 až 9 zákona č. 293/1992 Zb. Jej uplatnenie znamená, že vznik práva oprávnenej držby zaručeného na dobu desiatich rokov, resp. právneho vzťahu oprávnenej držby, treba posudzovať podľa ustanovenia § 2 ods. 3 zákona č. 293/1992 Zb. platného v čase vzniku tohto práva, resp. právneho vzťahu. Zrušenie uvedeného ustanovenia nič nezmenilo na vzniku práva oprávnenej držby, ktoré osoba zapísaná za vlastníka nadobudla zápisom do katastra na základe notárskeho osvedčenia o držbe, a to na dobu desiatich rokov. Nemalo vplyv ani na ďalšiu existenciu oprávnenej držby. Účinnosťou zákona č. 393/2000 Z. z. oprávnená držba osoby zapísanej v katastri nehnuteľností za vlastníka ako riadne nadobudnuté právo, resp. právny vzťah, nezanikla. Iný výklad, ktorý by takýto následok pripúšťal, by bol ústavne nesúladný, pretože by neprípustne odnímal už existujúce právo. Odporoval by tak základnému princípu právneho štátu, a to princípu právnej istoty a v ňom obsiahnutým zásadám dôvery v platné právo a ochrany nadobudnutých práv.

19/ Uvedené rozhodnutie bolo uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 9/2014 pod č. 125/2014 s právnou vetou:

„Sama skutočnosť, že s účinnosťou od 1. septembra 2000 boli zrušené ustanovenia § 2 až § 9 zákona č.

293/1992 Zb. o úprave niektorých vlastníckych vzťahov k nehnuteľnostiam, nemá za následok zánik oprávnenej držby toho, kto je v katastri nehnuteľností vedený ako vlastník držanej nehnuteľnosti“.

20/ Podľa právneho názoru dovolacieho súdu žalovaní opodstatnene namietajú, že odvolací súd sa ním zvoleným riešením otázky nadobudnutia vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam na základe osvedčenia o vlastníckom práve podľa zákona č. 293/ 1992 Zb. odklonil od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vyjadrenej v rozhodnutí R 125/2014.

21/ Preto právny názor odvolacieho súdu vyslovený v napadnutom rozhodnutí predstavuje nielen odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ale zároveň tiež dôvod opodstatňujúci záver, že dovolaním napadnuté rozhodnutie, ako opodstatnene namietajú žalovaní, spočíva na nesprávnom právnom posúdení (§ 432 ods. 1 CSP).

22/ Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP).

23/ Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP).

24/ Najvyšší súd v súlade s uvedenými ustanoveniami napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

25/ Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 454 ods. 3 CSP).

26/ Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.